

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA NAUCZYCIELA DO PRZYGOTOWANIA PLANU WYNIKOWEGO – KLASA 7

MATERIAŁ	WYMAGANIA W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ (* wymagania z podstawy programowej dotyczącej klas 4–6) Uczeń:		WYMAGANIA SZCZEGÓLWE Uczeń:
U ŹRÓDEŁ			
My – spadkobiercy			
<p>PODREČZNIK <i>U źródeł</i>, s. 7 Agnieszka Suchowierska <i>Piękna Helena i początki</i>, s. 8</p> <p>Hezjod <i>Narodziny bogów (Theogonia)</i> (fragm.), s. 11; Nikos Chadzinikolau <i>Bogowie i ludzie</i>, s. 14</p> <p><i>Słowiańskie bogi</i> (na podst. książki Tadeusza Linknera), s. 17</p> <p>Jan Kochanowski *** [Czego chcesz od nas, Panie...], s. 21</p> <p>William Blake <i>Stworzenie świata</i>, s. 24</p>	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji – I.1.1* • rozpoznaje rodzaje literackie: liryka; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 • rozróżnia gatunki liryki, w tym: pieśń, i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów – I.1.2 • rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit – I.1.3* • zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitety, porównanie, przerośnięcie, pytanie retoryczne oraz określa ich funkcję – I.1.4* • dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą popularnonaukową i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.1.4 • omawia funkcję elementów konstrukcyjnych utworów, w tym podtytułu – I.1.5* • charakteryzuje podmiot liryczny i bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. historyczny, kulturowy – I.1.10 • określa tematykę oraz problematykę utworu – I.1.12* • wskazuje i omawia wątek główny – I.1.13* 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady wpływu kultury śródziemnomorskiej na kulturę europejską • zna wyobrażenie Prasłowian na temat powstania świata • identyfikuje postaci bogów słowiańskich • porównuje greckie i prasłowiańskie wyobrażenie o powstaniu świata • charakteryzuje podmiot liryczny • zna pojęcia: liryka, podmiot liryczny, hymn, pytanie retoryczne, wiersz sylabiczny, pieśń, hymn • analizuje budowę wiersza sylabicznego • określa cechy pieśni • opisuje obraz poetycki • przyporządkowuje utwór do gatunku literackiego • określa postawę podmiotu lirycznego • opisuje adresata lirycznego • porównuje postaci, wykorzystując podane słownictwo • rozpoznaje wątek zbrodni i kary • rozpoznaje wiersz wolny • dokonuje interpretacji głosowej • określa funkcję epitetów, porównań i przerośnięć w tekście • omawia funkcję podtytułu • wyjaśnia związek mitu z historycznym faktem • rozpoznaje typowy dla baśni początek utworu • odwołuje się do wiedzy historycznej w interpretacji utworu • odczytuje różne teksty kultury (tekst popularnonaukowy, mapę) • rozumie tekst popularnonaukowy
	I. Kształcenie literackie i kulturowe.	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście potrzebne informacje – I.2.1 • określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* • interpretuje dzieła sztuki (obraz) I.2.3 	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę wypowiedzi lirycznej • odpowiada na pytania do tekstu • porównuje opisy obrazu

<p>Katarzyna Marciniak <i>Dobroczyńca ludzkości</i>, s. 30</p> <p><i>Stworzenie człowieka</i> (fragm. Księgi Rodzaju), s. 34</p> <p>Michał Anioł <i>Stworzenie Adama</i>, fresk z kaplicy Sykstyńskiej, XVI w., s. 34</p> <p>Roman Brandstaetter, <i>Stworzenie człowieka</i>, s. 35</p> <p>Norman Davies <i>Legenda o Europie</i>, s. 40</p> <p>Czesław Miłosz <i>Z okna</i>, s. 44</p> <p>Opis obrazu. Wyrażanie opinii – William Blake <i>Stworzenie świata</i>, s. 24</p> <p>Szkoła pisania. Notatka, s. 45</p> <p>Skarbiec języka. Pochodzenie frazeologizmów,</p>	<p>Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury – I.2.8* 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy wiersza wolnego porównuje fragment Biblii z wierszem
	<p>II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, kolokwializmy) – II.2.1 zna sposoby wzbogacania słownictwa – II.2.3 rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne; rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi – II.2.4* rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach – II.2.5* 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje przekład tekstu z jego parafrazą dochodzi etymologii imion bogów słowiańskich rozdziela znaczenie dosłowne i przenośne wyrazów w wypowiedzi wyjaśnia metaforyczne znaczenie wyrazów w związku frazeologicznym i powiedzeniach zna związki frazeologiczne z wyrazem <i>źródło</i> stosuje podane związki frazeologiczne w opisie postępowania i postawy Prometeusza zna źródła frazeologizmów, np. mitologia, Biblia, literatura, historia roznosi frazeologizmy pochodzenia mitologicznego, biblijnego wyjaśnia znaczenia związków frazeologicznych poprawia błędy językowe we frazeologizmach stosuje frazeologizmy przypisuje słowom ich znaczenie analizuje język wypowiedzi podmiotu lirycznego rozpoznaje język polski w grupie języków prasłowiańskich
	<p>II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba – II.3.5* 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie: <i>fonetyka</i> zna pojęcia: <i>głoska, samogłoska, spółgłoska, sylaba, litera</i> rozumie funkcję litery i w wyrazie
	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki</p>	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi – III.1.2 tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny – III.1.3* rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi – III.1.4* tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej tekstu – III.1.3 wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy tekst na podany temat redaguje opowiadanie z mottem w formie związku frazeologicznego lub powiedzenia redaguje wypowiedź uzasadniającą odróżnia twierdzenia od argumentów opisuje nastrój utworu z wykorzystaniem podanego słownictwa gromadzi informacje do opisu obrazu redaguje tekst na komputerze, wprowadzając zmiany edytorskie
<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, opowiadanie (twórcze) – III.2.1* 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada treść mitu o początkach świata, korzystając z podanego schematu 	

s. 36 Fonetyka. Przypomnienie podstawowych pojęć, s. 28	i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym parafrazuje – III.2.2 wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz – III.2.2* tworzy plan odtworczy tekstu – III.2.3* formułuje pytania do tekstu – III.2.3 redaguje notatki – III.2.4* opowiada o przeczytanych tekstach – III.2.5* 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje swobodnej przeróbki tekstu mitologicznego prezentuje panteon słowiański (w dowolnej formie) redaguje opowiadanie o powstaniu świata formułuje pytania na temat obrazu redaguje opis obrazu, korzystając z podanego słownictwa redaguje własną opinię na temat dzieła sztuki i ją uzasadnia wyjaśnia powstanie człowieka wg mitologii greckiej rozumie znaczenie wyrazu prometeizm odnosi do współczesności postawę Prometeusza redaguje plan wydarzeń tworzy notatki słowne lub słowno-graficzne uzupełnia tekst notatki
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich korzysta z informacji – IV.1 	<ul style="list-style-type: none"> podaje znaczenie i pochodzenie swojego imienia, wykorzystując informacje ze słownika wyrazów obcych lub innych źródeł określa okoliczności stosowania łacińskich powiedzeń i cytatów
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym parafrazuje – III.2.2 rozpoznaje czytany utwór jako mit, hymn – I.1.3* zna i rozpoznaje w tekście literackim pytanie retoryczne – I.1.4* rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren – I.1.6* charakteryzuje podmiot liryczny – I.1.9* rozpoznaje rodzaje literackie: liryka; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 rozdziela gatunki liryki, w tym: pieśń, i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich – I.1.2 rozpoznaje w tekście literackim: symbol – I.1.4 rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie, oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach – II.2.5* rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba – II.3.5* redaguje notatki – III.2.4* tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis – III.2.1* tworzy plan odtworczy tekstu – III.2.3* dokonyje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów – III.2.4 		
Śladami cywilizacji			
PODRĘCZNIK Pojęcie cywilizacji na podstawie artykułu Colina Renfrew <i>Powstanie cywilizacji</i> , s. 47	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje fikcję literacką, rozdziela elementy realistyczne i fantastyczne w utworach – I.1.2* rozpoznaje czytany utwór jako legendę, mit – I.1.3* zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje – I.1.5 opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność – I.1.7* 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje plan wypowiedzi wymienia elementy prawdziwe, prawdopodobne, fantastyczne w tekście opowiadania i komiksie rozpoznaje komizm omawia motyw powstania miast w różnych legendach opowiada o wydarzeniach fabuły

Fryderyk Zawielski <i>Czas i kalendarz</i> , s. 53		<ul style="list-style-type: none"> określa w poznanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. historyczny, kulturowy – I.1.10 	<ul style="list-style-type: none"> określa temat rozmowy rozpoznaje cechy legendy i mitu w biblijnej opowieści odczytuje kontekst biblijny w interpretacji dzieła sztuki
Platon <i>Pismo i pamięć</i> , s. 58	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w teście potrzebne informacje – I.2.1 interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.2.4 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie tekst naukowy porównuje hasła słownikowe z treścią tekstu naukowego rozumie treść hasła słownikowego i encyklopedycznego zna pojęcia: <i>kultura, kultura duchowa, kultura materialna</i> rozumie tekst popularnonaukowy uzupełnia notatkę informacjami z tekstu rozumie przeczytany tekst interpretuje obraz Pietera Bruegla <i>Wieża Babel</i>
Agnieszka Suchowierska <i>Na wycieczce w dawnych Tebach</i> , s. 60; <i>Jak powstały Teby</i> – komiks, s. 61			
Bolesław Prus <i>Faraon</i> (fragm.), s. 65	II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego	<ul style="list-style-type: none"> rozumie mechanizm upodobień fonetycznych – II.1.1 rozumie rozbieżności między mową a pismem – II.1.1 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje upodobnienia pod względem dźwięczności: ubezdźwięcznienia (wsteczne, postępowe), udźwięcznienia (wsteczne) nazywa rodzaje upodobień
<i>Wieża Babel</i> (fragm. Księgi Rodzaju), s. 73	II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy wieloznaczne – II.2.4* rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi – II.2.4* 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje głoski nosowe ze względu na znaczenie wyrazów przyporządkowuje przysłowia do objaśnień tłumaczących ich sens metaforyczny podaje przysłowie pasujące do kontekstu
Skarbiec języka. Hasło encyklopedyczne i słownikowe, s. 49	II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach – II.3.1 identyfikuje odbiorcę wypowiedzi – II.3.2* rozumie, na czym polega błąd językowy – II.3.3 	<ul style="list-style-type: none"> określa adresata tekstu naukowego rozumie pojęcia: <i>kultura języka, etykieta językowa, szablon językowy</i> w roli określonych nadawców formułuje powitanie, prośbę, podziękowanie, przeprosiny, gratulacje z zachowaniem kultury języka i etykiety językowej poprawia błędy językowe w związkach frazeologicznych
Skarbiec języka. Przysłowia. Rodzaje błędów frazeologicznych, s. 69	II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne – II.4.3 	<ul style="list-style-type: none"> poprawia błędy językowe
Kultura wypowiedzi. Etykieta językowa. Szablon językowy, s. 51	III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź – III.1.3* wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 	<ul style="list-style-type: none"> rozmawia na określony temat, korzystając z podanego planu rozmawia na temat współczesnych kalendarzy wyraża swoją opinię na podany temat podaje własne argumenty dowodzące słuszności lub podważające (kontrargumenty) tezę uzasadnia podaną tezę

<p>Szkoła pisania. Jak edytować tekst, s. 63</p> <p>Szkoła pisania. Opis i interpretacja obrazu – Pieter Bruegel <i>Wieża Babel</i>, s. 74</p> <p>Fonetyka. Podział głosek, s. 55</p> <p>Fonetyka. Rozbieżności między pisownią a wymową, s. 76</p>	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie</p> <p>IV. Samokształcenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego – III.1.6 • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie – III.1.7 • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje – III.2.2 • tworzy plan odtworczy tekstu – III.2.3* • redaguje notatki – III.2.4* • korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcyjnie informację – IV.3* • rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii – IV.7 • rozwija umiejętność efektywnego posługiwania się nowymi technologiami – IV.7* 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wniosek • uzasadnia własne zdanie na podany temat • określa funkcję przysłów w języku • wyjaśnia symboliczne znaczenie elementów dzieła sztuki • tworzy plan działań bohatera • redaguje notatkę na komputerze • uzupełnia tabelę informacjami z tekstu • streszcza biblijną opowieść • określa cechy charakterystyczne dla hasła słownikowego • formatuje tekst na komputerze ze zgodzie z zasadami edytorskimi • gromadzi materiały • wyraża swoją opinię na podany temat • konfrontuje swoją opinię z poglądem innych • komentuje wypowiedzi, odwołując się do źródła literackiego • rozważa słuszność twierdzeń
<p>SPRAWDZANE WYMAGANIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. historyczny, kulturowy – I.1.10 • interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 • dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.2.4 • rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych; rozumie rozbieżności między mową a pismem – II.1.1 • rozumie na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady – II.3.7* • rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach – II.3.1 • rozumie, na czym polega błąd językowy – II.3.3 • poprawnie zapisuje samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne – II.4.3 • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 			
<p>Konteksty, nawiązania, deformacje</p>			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Teatrzyk „Zielona Gęś” ma zaszczyt przedstawić „Osiem dni stworzenia”</i>, s. 79</p> <p>Stanisław Lem, <i>Jak ocalał świat</i>; grafiki</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* • rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka, dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 • wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog – I.1.3 • rozpoznaje w tekście literackim: neologizm – I.1.4 • zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje – I.1.5 • opowiada o wydarzeniach fabuły – I.1.7* • ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje reakcje wywołane przez lekturę – własne i wirtualnego odbiorcy • określa nawiązania utworu do wątków biblijnych i uwzględnia je w interpretacji • odczytuje elementy humoru w tekście literackim • określa rodzaj narracji • przedstawia bohaterów literackich • porządkuje chronologicznie plan wydarzeń • charakteryzuje narratora • rozpoznaje neologizmy w utworze • przedstawia bohatera lirycznego na tle sytuacji lirycznej

<p>Daniela Mroza, s. 80</p> <p>Tomasz Trojanowski <i>Ostatni Stroiciel Oktawonu</i>, s. 85 (lektura uzupełniająca)</p> <p>Bolesław Leśmian <i>Dusiołek</i>, s. 89</p> <p>Paweł Lekszycki <i>Sim city</i>, s. 91</p>		<p>zależność – I.1.7*</p> <ul style="list-style-type: none"> określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi – I.1.9 rozdziela narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze – I.1.10* wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. społeczny – I.1.10 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje wypowiedź bohatera lirycznego do „ty” lirycznego interpretuje utwór poetycki wg dyspozycji rozpoznaje kontekst literacki w utworze omawia budowę dramatu omawia problematykę utworu identyfikuje bohatera przestawia etapy pracy bohatera do realizacji celu przyporządkowuje rodzajom literackim ich wyznaczniki podaje przykłady utworów reprezentatywnych dla danego rodzaju literackiego na osi czasu umieszcza nazwiska twórców
<p>Stanisław Lem <i>Wierny robot</i> (fragm.), s. 92</p> <p>Kuba Sowiński <i>Stres w pracy – niepewność, zagrożenie, presja</i> (reprodukcja), XX w., s. 97</p> <p>Eoin Colfer <i>Artemis Fowl</i>, s. 98</p> <p>Jerzy Duda-Grac <i>Babel 2</i> (reprodukcja), s. 102</p> <p>Fonetyka. Akcent, s. 103</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu popularnonaukowego – I.2.1 porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie – I.2.2 interpretuje dzieła sztuki (grafika) – I.2.3 interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 rozpoznaje gatunki dziennikarskie: artykuł i określa ich podstawowe cechy – I.2.5 dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą popularnonaukową i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.2.4 znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych – I.2.7 	<ul style="list-style-type: none"> omawia elementy świata przedstawionego w opowiadaniu odpowiadając na pytania, wyszukuje w utworze potrzebne informacje i porządkuje je rozpoznaje intencję wypowiedzi narratora (prowokacja, przestroga) określa problematykę dzieła przyporządkowuje utwór do odpowiedniego rodzaju literackiego dostrzega elementy deformacji rzeczywistości w różnych tekstach kultury określa podobieństwo tematyki dzieła literackiego i dzieła sztuki w interpretacji grafiki uwzględnia kontekst literacki redaguje interpretację dzieła sztuki podaje przykłady filmów, utworów literackich z opisem mitologicznego świata tworzy hierarchię wartości określa problematykę utworu interpretuje plakat określa różnice między tekstem popularnonaukowym a literackim porównuje obrazy o tej samej tematyce wg dyspozycji rozpoznaje karykaturalne cechy postaci na obrazie rozpoznaje dzieła sztuki po ich fragmencie rozpoznaje dzieła literackie po ich fragmencie zna pojęcia: <i>liryka, epika, dramat, wiersz sylabiczny, wiersz wolny, pieśń; parafraza, przysłowie, neologizm, świat przedstawiony, narracja, podmiot liryczny, pytanie retoryczne, mit, hymn, frazeologizm</i>

	II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedziach – II.2.4* rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach – II.2.5* 	<ul style="list-style-type: none"> określa sens utworu związkiem frazeologicznym redaguje opowiadanie z użyciem frazeologizmów odczytuje przenośne znaczenie wyrazu w tytule
	II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie: akcent – II.3.5* rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu – II.1.7 	<ul style="list-style-type: none"> czyta na głos, akcentując sylaby zgodnie z polskimi zasadami podkreśla sylabę akcentowaną
	III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami – III.1.3 przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego – III.1.6 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje interpretację utworu poetyckiego formułuje wnioski na podstawie tekstu popularnonaukowego i tekstu fabularnego redaguje wypowiedź, interpretując przedstawioną na obrazie rzeczywistość redaguje artykuł na podany temat
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje – III.2.2 redaguje notatki – III.2.4* 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje tekst sztuki z określoną intencją (humor), uwzględniając kontekst biblijny redaguje kilkudzaniową notatkę na temat problematyki utworu tworzy fragment dramatu, będący kontynuacją zdarzeń z udziałem bohaterów utworu tworzy notatkę interpretacyjną o plakacie redaguje hasło słownikowe
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w projektach edukacyjnych – IV.4 korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalistycznych – IV.5* 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje definicję słownikową pojęcia z własną definicją projektuje plakat na podany temat z określonym motywem tworzy plan teledysku do utworu poetyckiego projektuje inscenizację utworu
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* rozpoznaje rodzaje literackie: epika, dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog – I.1.3 rozpoznaje w tekście literackim: neologizm – I.1.4 rozdziela narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze – I.1.10* dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą popularnonaukową i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.2.4 rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu – II.1.7 		
SPRAWDZIAN Sprawdź siebie; Antoine de Saint-	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście potrzebne informacje – I.2.1 rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów – II.3.5* tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami – III.1.3 		

Exupéry <i>Spotkanie z kupcem</i> (fragm. <i>Mały Książę</i>), s. 107	<ul style="list-style-type: none"> rozwickja umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii – IV.7 		
Nasz projekt – gra planszowa, s. 109	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w projektach edukacyjnych – IV.4 		
ŚLADAMI CYWILIZACJI – DOM			
Dom i jego przestrzenie			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Śladami cywilizacji – dom, s. 110</p> <p>Olga Tokarczuk <i>Czas domu</i>, s. 111</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi – I.1.9 charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty – I.1.10 	<ul style="list-style-type: none"> omawia archetyp domu wyjaśnia funkcję motywu biblijnego w utworze określa postawy bohaterów ocenia zachowanie postaci
<p>Jacek Podsiadło <i>Rozdziałik czwarty, w którym oglądamy domy sióstr Świniarskich</i>, s. 113</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia – I.2.11* 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich doświadczeniach związanych z podanym tematem określa temat tekstu nadaje tytuł wyrażający główną myśl tekstu
<p>Zuzanna Orlińska <i>Przeprowadzka</i>, s. 116</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje – II.1.2 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraz podstawowy, formant i wyraz pochodny tworzy wyrazy pochodne tworzy parafrazę słowotwórczą dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu rozpoznaje wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo
<p>Szkoła pisania. Spójność językowa tekstu, s. 119</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy wieloznaczne – II.2.4* rozdźróżnia synonimy i stosuje we własnych wypowiedziach – II.2.8* 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia znaczenia wyrazu dom (dosłowne i w przenośni) formułuje definicje słownikowe podanych wyrazów
<p>Słowotwórstwo. Podstawowe pojęcia i analiza słowotwórcza, s. 123</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja</p>	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: dwukropka, średnika, nawiasu – II.4.2* 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje znaki spójności tekstu: myślnik, średnik, dwukropek, nawias, wielokropek
	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki</p>	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje skojarzenia z wyrazem dom redaguje opis przestrzeni domu, uwzględniając jej dosłowne i przenośne znaczenie rozmawia na podany temat analizuje tekst pod kątem spójności językowej wypowiedzi

		w tworzeniu wypowiedzi pisemnych – III.1.3	<ul style="list-style-type: none"> określa zabiegi językowe tworzące spójność językową tekstu stosuje graficzne znaki spójności tekstu: tytuł i śródtytuły, akapity, myślnik, średnik, dwukropek, nawias, wielokropek przyporządkowuje tytuły i śródtytuły do wypowiedzi uzupełnia tekst, wprowadzając spójność między fragmentami wypowiedzi redaguje spójny tekst na podany temat
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, opowiadanie – III.2.1* redaguje notatki – III.2.4* opowiada o przeczytanym tekście – III.2.5* 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy notatkę słowno-graficzną, wykorzystując informacje z tekstu i podane dyspozycje gromadzi informacje wokół tematu cytuje humorystyczne fragmenty tekstu redaguje opis pomieszczenia redaguje humorystyczną notatkę prezentującą postać literacką redaguje opowiadanie redaguje argumenty i kontrargumenty redaguje wstęp do rozprawki
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy – IV.5 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje wystąpienie na podany temat prezentuje wyniki pracy
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń – II.1.2 poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: dwukropka, średnika, nawiasu – II.4.2* 		
W domu dzieciństwa i młodości			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Umberto Eco <i>Jakże cudownie było bawić się pluszowym misiem</i>, s. 126</p> <p>Beata Andrzejczuk <i>1 listopada</i>, s. 129</p> <p>Beata Wróblewska <i>Apolejka i osiołek</i>, s. 133</p>	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji – I.1.1* rozdziela gatunki liryki, w tym tren, oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich – I.1.2 zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcję – I.1.4* określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 charakteryzuje podmiot liryczny, narratora w czytanych utworach – I.1.9* rozdziela narrację pierwszoosobową oraz wskazuje ich 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje język wypowiedzi narratora omawia sposób przedstawiania wydarzeń z przeszłości rodziny na podstawie tekstu literackiego i wywiadu internetowego interpretuje odwołania do baśni rozważa problemy osób niepełnosprawnych, odwołując się do przykładów z filmów, książek, doświadczeń i obserwacji interpretuje obrazy poetyckie wg dyspozycji charakteryzuje podmiot liryczny odczytuje metaforę porównuje postawy bohaterów literackich porównuje postawy bohaterów literatury faktu z okresu II wojny światowej ze współczesnymi określa sytuację podmiotu lirycznego omawia sytuację liryczną

<p>Tadeusz Różewicz <i>Kasztan</i>, s. 138</p> <p>Michel Piquemal <i>Nauki mędrca</i>, s. 140</p>		<p>funkcje – I.1.10*</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty – I.1.10 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje adresata wypowiedzi opisuje obrazy poetyckie rozpoznaje środki stylistyczne rozpoznaje cechy trenu w utworze recytuje wybrany tren Jana Kochanowskiego rozpoznaje tren jako gatunek liryki
<p>Aleksander Kamiński <i>U Alka i Rudego</i>, s. 145</p> <p>Jan Kochanowski <i>Tren I, Tren V, Tren VII, Tren VIII</i>, s. 147</p> <p>(lektura obowiązkowa – <i>Treny VII i VIII</i>)</p> <p>Kopia obrazu Jana Matejki z 1862, <i>Jan Kochanowski nad zwłokami Urszulki</i></p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje fragmenty tekstu publicystycznego – I.2.1 określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.2.4 rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, i określa ich podstawowe cechy – I.2.5 znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. filmach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturalnych – I.2.7 dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny) – I.2.12* 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji na temat genealogii z wywiadu porównuje ujęcie tematu w różnych utworach dokonyje przekładu intersemiotycznego kolejnych fragmentów wiersza prezentuje powieść jako przykład literatury faktu wymienia elementy filmowe wskazujące na nawiązanie do literatury faktu we współczesnej filmowej adaptacji powieści opisuje sposób ukazania uczuć postaci przedstawionej na obrazie
<p>Szkoła pisania. Rozprawka, cz. 1, s. 135</p> <p>Słowotwórstwo. Rodzina wyrazów, s. 131</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzenie – II.1.2 zna zasady tworzenia wyrazów złożonych – II.1.3 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy tworzące rodzinę wyrazów wskazuje rdzeń i oboczności rdzenia analizuje budowę wyrazów pochodnych porządkuje wyrazy należące do danej rodziny określa klasy wyrazów utworzonych od danych formantów rozdziela wyrazy podzielne słowotwórczo od niepodzielnych słowotwórczo tworzy wyrazy pochodne za pomocą formantów analizuje złożenia i określa ich funkcję w tekście
<p>Słowotwórstwo. Typy formantów. Pisownia z przedrostkami, s. 142</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja</p>	<ul style="list-style-type: none"> pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni – II.4.1* 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z przedrostkami łączy przedrostki z ich znaczeniem
	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki</p>	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* rozdziela argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji – III.1.2* redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi – 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje argumenty potwierdzające tezę, odwołując się do utworów literackich i własnych doświadczeń przygotowuje i przeprowadza wywiad redaguje opis wspomnień z dzieciństwa

		<p>III.1.2</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych – III.1.3 • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 • odróżnia przykład od argumentu – III.1.5 • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie – III.1.7 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje argumenty przy wyrażaniu opinii na dany temat • analizuje temat rozprawki • formułuje tezę • redaguje temat rozprawki • redaguje plan rozprawki • analizuje budowę rozprawki • podaje argumenty i kontrargumenty do rozprawki • dyskutuje na podany temat • formułuje tezy • formułuje uzasadnienie tezy • wykorzystuje przykłady z literatury, filmu oraz własnych obserwacji i doświadczeń w tworzeniu argumentów
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis – III.2.1* • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wywiad, rozprawka – III.2.1 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje wstępy do rozprawki na podany temat
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy – IV.5 • rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii – IV.7 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje swoją opinię na określony pogląd, podając argumenty • zabiera głos w dyskusji – przedstawia swoje stanowisko wraz z argumentacją • wyraża i uzasadnia swoje stanowisko na podany temat wg dyspozycji
SPRAWDZANE WYMAGANIA		<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia gatunki liryki, w tym tren, oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich – I.1.2 • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje fragmenty tekstu publicystycznego – I.2.1 • dostrzega różnicę między literaturą piękną a publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.2.4 • rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzenie – II.1.2 • zna zasady tworzenia wyrazów złożonych – II.1.3 • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych – III.1.3 • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 	
Powroty do domu			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Homer <i>Odyseja</i> (fragm.), s. 150</p> <p><i>Powrót Odyseusza do Itaki</i>, tkanina, ok. XVII w.; <i>Odyseusz</i></p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe – I.1.3* • rozpoznaje czytany utwór jako opowiadanie, powieść oraz wskazuje jego cechy – I.1.3* • zna i rozpoznaje w tekście literackim: apostrofę – I.1.4* • zna i rozpoznaje w tekście literackim: zdrobnienie, zgrubienie, oraz określa ich funkcje – I.1.4* 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje adresata wypowiedzi • określa ponadczasowy i uniwersalny charakter zachowania postaci • rozmawia o sytuacji przedstawionej w utworze w odwołaniu do własnych doświadczeń • odczytuje przenośne znaczenie mitu o Odyseuszu • omawia cechy postaci, ich motywację i ocenia ich postępowanie • odczytuje symbolikę postaw i zachowania postaci w kontekście wiedzy o kulturze

<p><i>wraca do Penelopy</i>, płaskorzeźba, V w. p.n.e.</p> <p>Leopold Staff <i>Odys</i>, s. 153</p> <p><i>Syn marnotrawny</i> (fragm. Ewangelii wg św. Łukasza), s. 154</p>		<ul style="list-style-type: none"> określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.8 wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. kulturowy, społeczny – I.1.10 objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach – I.1.15* wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze – I.1.16* 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje przypowieść w odniesieniu do własnych doświadczeń i obserwacji zna cechy gatunkowe przypowieści odróżnia opis przeżyć od opowiadania analizuje fragm. powieści pod kątem opisanych doznań i odczuć bohatera, źródła doznań i odczuć, nastroju interpretuje podtytuł opowiadania omawia problemy ukazane w utworze rozmawia o uczuciach bohaterów omawia rolę domu w życiu człowieka rozdziela zdrobnienia od zgrubień wśród wyrazów nacechowanych ekspresywnie
<p>Anna Onichimowska <i>Aki. Za ścianą</i> (fragm.), s. 159</p> <p>Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i> (fragm.), s. 166 (lektura obowiązkowa)</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio – I.2.2* znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych – I.2.7 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje w tekście fragmenty przedstawione na arrasie i płaskorzeźbie rozumie czytany tekst podaje tytuły tekstów kultury będące przykładami wzajemnej pomocy innym odnajduje we fragmencie powieści opisy zjawisk, obiektów odnajduje w tekście fragmenty opisujące uczucia bohaterów
<p>Szkoła pisania. Opis przeżyć, s. 156</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym – II.1.2 zna zasady tworzenia wyrazów złożonych – II.1.3 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie zasady tworzenia wyrazów złożonych analizuje budowę słowotwórczą wyrazów
<p>Wyrazy złożone i nazwy wielowyrzowe. Skróty i skrótowce, s. 163</p> <p>Skarbiec języka. Zdrobnienie i zgrubienie. Powtórzenie, s. 169</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna sposoby bogacenia słownictwa – II.2.3 rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach – II.2.5* rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcję w tekście – II.2.6* 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje znaczenie związku frazeologicznego syn marnotrawny ze słownika układa zdania ze zwianiem frazeologicznym syn marnotrawny rozpoznaje złożenia, zrosty, zestawienia rozdziela wyrazy nacechowane ekspresywnie od wyrazów neutralnych układa zdania z wyrazami nacechowanymi emocjonalnie określa funkcję zdrobnień i zgrubień w tekście literackim
	<p>II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja</p>	<ul style="list-style-type: none"> stosuje reguły pisowni – II.4.1 poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki – II.4.2 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa kropki w skrótach wyrazów podaje zasadę pisowni skrótów tworzy zdania ze skrótami wyrazów w mianowniku i przypadku zależnym
	<p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu tekstów argumentacyjnych – III.1.4 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje argumenty wskazujące na cechy gatunkowe przypowieści

	Elementy retoryki		
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych : opis, opis przeżyć wewnętrznych, dialog – III.2.1* • tworzy plan odtwórczy tekstu – III.2.3* • tworzy plan twórczy tekstu – III.2.3* 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje plan wydarzeń • redaguje opis arrasu • redaguje opis przeżyć • redaguje opis zachowania postaci w określonej sytuacji • redaguje szczegółowy plan wypowiedzi na podany temat • redaguje dialog, stosując zgrubienia i zdrobnienia w opisie postaci
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętności prezentacji wyników swojej pracy – IV.5 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje etapy wędrówki Odysusza
SPRAWDZANE WYMAGANIA		<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe – I.1.3* • zna i rozpoznaje w tekście literackim: apostrofę – I.1.4* • zna i rozpoznaje w tekście literackim: zdrobnienie, zgrubienie, oraz określa ich funkcje – I.1.4* • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis przeżyć wewnętrznych – III.2.1* 	
Konteksty, nawiązania, deformacje			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Hieronim Bosch <i>Syn marnotrawny</i>, 1500 (reprodukcja), s. 172</p> <p>Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>, s. 175</p> <p>William Hogarth <i>Przy śniadaniu</i> (reprodukcja), XVIII w., s. 181</p> <p>Barbara Kosmowska <i>Buba</i> (fragm.), s. 185</p> <p>Ewa Nowak <i>Spotkanie</i>, s. 188</p> <p>Sławomir Mrozek <i>Na łonie natury</i>,</p>	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* • rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka, dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 • zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach – I.1.6 • określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze – I.1.10* • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy – I.1.11* • określa tematykę oraz problematykę utworu – I.1.12* • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst – I.1.14* • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze – I.1.17* • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach – I.1.18* 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia głównych bohaterów utworu • omawia postawy bohaterów i konsekwencje zmian • rozpoznaje elementy liryki, epiki, dramatu w satyrze • omawia karykaturalne zdeformowanie rzeczywistości przedstawionej w utworze • określa źródło ośmieszenia i krytyki postaw bohaterów • rozpoznaje prozaizm • omawia sytuację przedstawioną w utworze • omawia relacje między bohaterami • komentuje zachowanie bohaterów • wyraża własną opinię na temat zachowania bohatera • identyfikuje narratora • określa problematykę utworu • analizuje wypowiedzi i zachowania postaci • rozpoznaje ironię • rozpoznaje w wypowiedzi sprzeczności między dosłownym znaczeniem a intencją wypowiedzi • rozpoznaje stereotyp w zachowaniu postaci • porównuje przedstawiony w dramacie obraz rodziny z własnym wyobrażeniem • omawia sposób budowania stereotypowej sytuacji • podaje przykłady stereotypów i ocenia ich krzywdzący charakter

<p>s. 192</p> <p>Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Teatrzyk „Zielona Gęś” ma zaszczyt przedstawić dramat meteorologiczny pt. „Szczęście rodzinne, czyli Ostrożnie z przekleństwami”</i>, s. 194</p>			<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje bohaterów na podstawie ich wypowiedzi i zachowania • nazywa uczucia wywołane tekstem • wymienia bohaterów biorących udział w wydarzeniach • nazywa cechy bohaterów, korzystając z podanego słownictwa • omawia relacje między członkami rodziny • identyfikuje problemy bohaterów, korzystając z podanych źródeł informacji • określa przyczyny problemów • przyporządkowuje rodzajom literackim ich wyznaczniki • podaje przykłady utworów reprezentatywnych dla danego rodzaju literackiego • na osi czasu umieszcza nazwiska twórców
<p>Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i>, s. 197 (lektura obowiązkowa)</p> <p>Katarzyna Ryrych <i>Brooklyn</i>, s. 199</p> <p>Kultura języka. Eufemizm i prozaizm, s. 183</p> <p>Kultura wypowiedzi. Etyka słowa, s. 195</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio – I.2.2* • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie – I.2.2 • interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi słownictwo określające poszczególne elementy obrazu • odczytuje sytuację przedstawioną na obrazie w odwołaniu do przypowieści • analizuje dzieło sztuki, korzystając z informacji opracowanych na podstawie badań historyka sztuki • opisuje sytuację przedstawioną na obrazie • interpretuje zachowania i gesty postaci • dostrzega krytykę twórcy • interpretuje tytuł dzieła • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu • rozpoznaje dzieła sztuki po ich fragmencie • rozpoznaje dzieła literackie po ich fragmencie • zna pojęcia: prozaizm, epilog, przypowieść, publicystyka, wywiad, satyra, ironia, apostrofa, zgrubienie, zdrobnienie, tren, stereotyp, archetyp
<p>Szkoła pisania. Rozprawka, cz. 2, s. 174</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna sposoby bogacenia słownictwa – II.2.3 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy eufemizmy i prozaizmy
	<p>II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady II.3.7* • rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach – II.3.1 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w czym ujawnia się brak grzeczności językowej • rozpoznaje językowe zachowania grzecznościowe • rozumie pojęcie: etyka słowa • analizuje wypowiedzi postaci pod kątem językowych zachowań grzecznościowych • formułuje zasady etykiety językowej w kontaktach w internecie
	<p>II. Kształcenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje wypowiedzi bohatera

	językowe. Ortografia i interpunkcja	odpowiednie znaki interpunkcyjne – II.4.2	
	III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi – III.1.2 • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych – III.1.3 • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego – III.1.6 • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie – III.1.7 • rozpoznaje manipulację językową – III.1.8 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje argumenty • formułuje temat rozprawki • formułuje tezę • gromadzi argumenty potwierdzające swoje stanowisko • redaguje plan rozprawki • gromadzi argumenty do dyskusji • dyskutuje o satyrycznym charakterze dzieła • redaguje pracę na podany temat
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie, opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list – III.2.1* • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka – III.2.1 • tworzy plan twórczy tekstu – III.2.3* 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje opis przeżyć postaci przedstawionej na obrazie w określonej sytuacji • wyraża swoje zdanie na podany temat • stosuje słownictwo typowe dla rozprawki: wpływające na spójność wypowiedzi, porządkujące argumenty, sygnalizujące wyrażenie opinii, wprowadzające cytaty • redaguje rozprawkę • tworzy plan szczegółowy satyry do planu ramowego • redaguje opis obiektu i miejsca • redaguje opowiadanie, list lub kartkę z pamiętnika na podany temat • redaguje opis przeżyć wewnętrznych bohatera
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje – IV.3* • rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii – IV.7 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża swoją opinię na podany temat • konfrontuje swoją opinię z poglądem innych • komentuje wypowiedzi, odwołując się do źródła literackiego • rozważa słuszność twierdzeń
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach – I.1.6 • rozpoznaje manipulację językową – III.1.8 • rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady II.3.7* • rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach – II.3.1 • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka – III.2.1 		

<p>SPRAWDZIAN Sprawdź siebie – William Wharton <i>Tato</i> (fragm.), s. 204</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji – I.1.1* • zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje – I.1.4* • charakteryzuje podmiot liryczny, narratora oraz bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze – I.1.10* • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio – I.2.2* • rozumie mechanizm upodobień fonetycznych; rozumie rozbieżność między mową a pismem – II.1.1 • rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń – II.1.2 • dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy) – II.2.1 • poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne – II.4.2 • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami – III.1.3 • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka – III.2.1 		
<p>Nasz projekt – wywiad, s. 209</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad – I.2.5 • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wywiad – III.2.1 • uczestniczy w projektach edukacyjnych – IV.4 		
<h2 style="margin: 0;">CZŁOWIEK I PRAWO</h2>			
<h3 style="margin: 0;">Najstarsze prawa</h3>			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Człowiek i prawo, s. 210</p> <p><i>Kodeks Hammurabiego</i>, s.211</p> <p>Bóg Marduk przekazuje zbiór praw Hammura- biemu, fragm. steli, XVIII w. p.n.e.</p> <p><i>Dekalog</i> (fragm. Księgi Wyjścia), s. 215</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* • rozróżnia gatunki liryki, w tym pieśń, i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów – I.1.2 • rozpoznaje czytany utwór jako bajkę, powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe – I.1.3* • zna i rozpoznaje w tekście literackim: apostrofę, oraz określa ich funkcję – I.1.4* • rozpoznaje w tekście literackim: symbol, alegorię i określa ich funkcję – I.1.4 • rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren – I.1.6* • opowiada o wydarzeniach fabuły – I.1.7* • określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane 	<ul style="list-style-type: none"> • określa miejsce i czas akcji • omawia sytuację opisaną w utworze • charakteryzuje bohaterów, korzystając z podanego słownictwa • porównuje rzymski wymiar sprawiedliwości ze współczesnym • rozpoznaje cechy powieści historycznej w omawianym tekście • objaśnia alegoryczny charakter bajki • wyjaśnia wymowę morału bajki • nazywa cechy bohaterów bajki • określa czas akcji utworu • wyodrębnia bohaterów utworu • określa symbolikę okrągłego stołu • omawia sytuację przedstawioną w utworze • wyjaśnia znaczenie rytuału • wymienia akty prawne i wydarzenia historyczne, będące genezą praw człowieka • określa wpływ II wojny światowej na powstanie Powszechnej deklaracji praw człowieka • określa wartości wpisane w Powszechną deklarację praw człowieka

<p>Tablica Dziesięciorga Przykazań (reprodukcja)</p> <p>Robert Harris <i>Niebezpieczna sprawa</i>, s. 218</p> <p><i>Alegoria sprawiedliwości</i>, s. 223</p>		<p>z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi – I.1.9</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, społeczny – I.1.10 określa tematykę i problematykę utworu – I.1.12* objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach – I.1.15* wykorzystuje w interpretacji tekstów elementy wiedzy o kulturze – I.1.17* 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje adresata apostrofy nazywa cechy adresata rozpoznaje nawiązania do motywu biblijnego określa elementy rytmizujące pieśń wyróżnia rymy: żeńskie – męskie, dokładne – niedokładne, gramatyczne – niegramatyczne
<p>Ignacy Krasicki <i>Lew pokorny</i>, s. 224</p> <p>Roger Lancelyn Green <i>Pierwsza Przygoda Okrągłego Stołu</i>, s. 228</p> <p><i>Zwyczajowe prawo między-narodowe</i>, s. 231</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, sztuk plastycznych – I.2.8* dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny) – I.2.12 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje tekst literacki i dzieło malarskie porównuje tekst literacki z jego malarską wizją, uwzględniając środki wyrazu charakterystyczne dla tych rodzajów twórczości rozpoznaje biblijne treści w dziele malarskim omawia kompozycję, kształt i symbolikę dzieła rozpoznaje atrybut na ilustracjach interpretuje satyryczne rysunki w kontekście Powszechnej deklaracji praw człowieka przedstawia w formie rysunku, plakatu, komiksu artykuł Powszechnej deklaracji praw człowieka
<p>Powszechna deklaracja praw człowieka, s. 232</p> <p>Jan Kochanowski <i>Pieśń XIV</i> (Księgi wtóre), s. 235</p> <p>Szkoła pisania. Opis bibliograficzny. Cytat. Cytowanie, s. 213</p> <p>Kultura wypowiedzi. Grzeczność niejęzykowa, s. 234</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście – II.1.1* odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych – II.1.2* rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcję w wypowiedzi – II.1.4* stosuje poprawne formy wyrazów odmiennych – II.1.6 nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik) – II.1.8* rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, rozumie ich funkcję i stosuje w praktyce językowej – II.1.12* 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy rzeczownika prawo w utartych zwrotach nazywa części mowy określa formy gramatyczne części mowy odmiennych sporządza wykres zdania pojedynczego: nazywa części zdania, określa części mowy, którymi zostały wyrażone
	<p>II. Kształcenie językowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozumie ich znaczenie oraz poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przenośne i dosłowne znaczenie związku frazeologicznego wyjaśnia znaczenie przenośne związku frazeologicznego

Części mowy a części zdania. Budowa zdania pojedynczego. Powtórzenie wiadomości, s. 225	Zróznicowanie języka	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w wypowiedziach – II.2.4* rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz stosuje we własnych wypowiedziach – II.2.5* rozdziela synonimy, rozumie ich funkcję w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach – II.2.8* 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady tekstów kultury, kojarzonych z tematem prawa gromadzi synonimy wokół pojęcia kodeks stosuje frazeologizmy w wypowiedzi na temat alegorii sprawiedliwości
	II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała) – I.2.4* stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi – I.2.6* 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje niejęzykowe zachowania grzecznościowe z ilustracji czyta głośno tekst, oddając różne intencje ilustruje dobre i złe zachowania m.in. gestem, siłą głosu, tempem mówienia
	II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, cudzysłowu – II.4.2* poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne – II.4.2 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne w opisie bibliograficznym cytuje potwierdza swoją wypowiedź cytataми
	III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję – III.1.3 przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego – III.1.6 	<ul style="list-style-type: none"> rozmawia na podany temat, odwołując się do własnych obserwacji redaguje opis zabytku kultury materialnej (steli) redaguje kilkudzaniową wypowiedź na podany temat, cytując odpowiednie fragmenty tekstu wnioskuje, wykorzystując elementy wiedzy o historii i kulturze redaguje wypowiedź o charakterze normatywnym (kodeks) redaguje opowiadanie na podany temat redaguje prace na podany temat tworzy notatkę encyklopedyczną na podany temat
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, opowiadanie – III.2.1* tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka – III.2.1 redaguje notatki – III.2.4* 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje notatkę na podany temat formułuje zasady właściwego postępowania ocenia prawo (Hammurabiego), uwzględniając kontekst historyczny redaguje rozprawkę na podany temat
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje – IV.3 zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line) – IV.4* korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego – IV.5* rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji – IV.6* rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formuł- 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie informacji ze słownika języka polskiego wyjaśnia znaczenie słowa <i>prawodawca</i> uzupełnia tekst, korzystając z różnych źródeł informacji podaje źródła informacji sporządza opis bibliograficzny gromadzi i selekcjonuje informacje na podany temat

		wania opinii – IV.7	
SPRAWDZANE WYMAGANIA		<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe – I.1.3* rozpoznaje w tekście literackim: symbol, alegorię i określa ich funkcję – I.1.4 rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren – I.1.6* rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście – II.1.1* odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych – II.1.2* rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcję w wypowiedzi – II.1.4* stosuje poprawne formy wyrazów odmiennych – II.1.6 nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik) – II.1.8* rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, rozumie ich funkcję i stosuje w praktyce językowej – II.1.12* rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała) – II.3.4* poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, cudzysłowu – II.4.2* poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne – II.4.2 zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych – IV.4* 	
Prawa jednostki			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Wisława Szymborska <i>Możliwości</i>, s. 237</p> <p>Nancy H. Kleinbaum <i>Lekcja na dziedzińcu</i> (fragm. <i>Stowarzyszenie umarłych poetów</i>), s. 239 (lektura uzupełniająca)</p> <p>Kadry z filmu <i>Stowarzyszenie umarłych poetów</i> (1989), reż. Peter Weir</p>	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe – I.1.3* zna i rozpoznaje w tekście literackim: uosobienie, oraz określa jego funkcję – I.1.4* omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu – I.1.5* opowiada o wydarzeniach fabuły – I.1.7* charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* charakteryzuje narratora – I.1.9* wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi – I.1.9 wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy – I.1.11* objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach – I.1.15* wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne i elementy wiedzy o kulturze – I.1.17* wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera – I.1.18* 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podmiot liryczny interpretuje tytuł utworu omawia motywy postępowania bohatera interpretuje wypowiedź w kontekście przedstawionej sytuacji ocenia zachowania postaci nazywa cechy postaci rozpoznaje personifikację nazywa uczucia autora tekstu rozpoznaje cechy baśni w reklamie podaje przykłady reklam, zawierających nawiązania do różnych stylów

<p>Francesco D'Adamo <i>Iqbal</i> (fragm.), s. 242</p> <p>Krzysztof Zanussi <i>Reklama przedawkowana</i> (fragm.), s. 248</p> <p>Pisownia partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy. Powtórzenie, s. 244</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny lub reklamowy – I.2.1* • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio – I.2.2* • określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* • dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa – I.2.4 • odróżnia informację o faktach od opinii – I.2.6* • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, filmu, sztuk plastycznych i audiowizualnych – I.2.8* • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją – I.2.10* 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje tworzywo filmu i literatury • rozróżnia plany filmowe: plan daleki, plan ogólny, plan pełny, plan średni (amerykański), półzbliżenie, zbliżenie, detal • przyporządkowuje kadrom plany filmowe • rozpoznaje cechy literatury faktu • odczytuje cel artykułu, stanowisko autora • rozumie argumenty autora tekstu • odczytuje intencję autora tekstu • rozpoznaje fragmenty o charakterze opinii • omawia sposób przedstawienia opinii przez autora tekstu • nazywa środki wyróżniające reklamę spośród innych komunikatów, korzystając z podanych informacji
<p>Skarbiec języka. Homonimy – Stanisław Barańczak <i>Gruzja</i>, s. 246</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawne formy wyrazów odmiennych – II.1.6* 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnia zdania właściwymi formami gramatycznymi homonimów
<p>Skarbiec języka. Środki w reklamie i ich funkcje, s. 250</p>	<p>II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie homonimów – II.2.4 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje homonimy w utworze • podaje znaczenia homonimów
	<p>II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni – II.4.1 • zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – II.4.4 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy rzeczowniki z partykułą <i>nie</i> • poprawnie zapisuje partykułę <i>nie</i> z rzeczownikami • tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotnika z przeczeniem <i>nie</i> • podaje zasadę pisowni partykuły <i>nie</i> z przysłówkami, zaimkami, liczebnikami, wyrazami o znaczeniu czasownikowym • wyjaśnia łączną pisownię partykuły <i>nie</i> z podanymi czasownikami • poprawnie zapisuje partykułę <i>nie</i> z częściami mowy • wyjaśnia pisownię wielką i małą literą w homonimach
	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję – III.1.3 • przeprowadza wnioskowanie jako element wywodu argumentacyjnego – III.1.6 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje deklarację • tworzy wiersz • dyskutuje: swoje stanowisko popiera argumentami, formułuje wnioski • formułuje wniosek na temat postawy bohaterów • rozmawia o decyzjach i motywach postępowania bohaterów • tworzy teksty z homonimami w różnych znaczeniach

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stanowisko autora tekstu na temat reklam • dyskutuje na temat tego, czy reklama ogranicza wolność • wyraża swoje zdanie na temat reklamy w formie głosu w dyskusji • przedstawia wybraną reklamę, wyrażając swoje emocje • tworzy reklamę
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: list – III.2.1* 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje list / kartkę z pamiętnika / artykuł na podany temat • redaguje list oficjalny do instytucji
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego – IV.5* 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z definicji słownikowej w interpretacji tytułu wiersza
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy – I.2.1* • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, filmu, sztuk plastycznych i audiowizualnych – I.2.8* • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją – I.2.10* • rozumie znaczenie homonimów – II.2.4 • pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni – II.4.1 • zna zasady pisowni partykuły nie z różnymi częściami mowy – II.4.4 		
Niepisane prawa			
PODRĘCZNIK Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i> , s. 253 (lektura obowiązkowa) Caspar David Fridrich <i>Mężczyzna i kobieta obserwujący księżyc</i> , 1830–1835 Adam Mickiewicz <i>Lilije</i> , s. 257 Adam Mickiewicz <i>Dziady. Cz. II</i> (fragm.), s. 265	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* • rozpoznaje rodzaje literackie: dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 • rozpoznaje fikcję literacką; różni elementy realistyczne i fantastyczne w utworach – I.1.2* • różni gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: ballada; wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów – I.1.2 • opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń – I.1.7* • określa w poznanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 • charakteryzuje narratora – I.1.9* • określa tematykę i problematykę utworu – I.1.12* • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze – I.1.17* 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia problematykę utworu • omawia związek przyrody z nastrojem utworu i decyzjami bohaterów • charakteryzuje narratora ballady • opowiada przebieg zdarzeń w balladzie • wymienia cechy gatunkowe ballady • określa nastrój utworu • omawia poczucie sprawiedliwości wg moralności ludowej • opisuje świat przedstawiony w utworze <i>fantasy</i>: wymienia jego elementy, cytuje fragmenty fikcji fantastycznej
	I. Kształcenie literackie	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* • interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje scenię i atmosferę obrazu • uzasadnia związek między balladą Mickiewicza a obrazem Fridricha

<p>(lektura obowiązkowa)</p> <p>Andrzej Sapkowski <i>Kwestia ceny</i> (fragm.), s. 275</p> <p>Osobowe i bezosobowe formy czasownika. Imiesłowy, s. 282</p> <p>Szkoła pisania. Opowiadanie. Mowa zależna i niezależna, s. 263</p>	<p>i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów kultury poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek) – I.2.12* dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. spektakl teatralny) – I.2.12* 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przesłanie ballady tworzy ilustrację oddającą nastrój grozy w balladzie przygotowuje inscenizację dramatu
	<p>II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie – II.1.4 odróżnia mowę zależną i niezależną; przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie – II.1.6 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdania z mowy niezależnej na zależną określa formy gramatyczne czasowników osobowych od bezokoliczników tworzy formy imiesłowów przymiotnikowych (czynny, bierny) i przysłówkowych (współczesny i uprzedni) rozpoznaje imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe określa formy gramatyczne imiesłowów przymiotnikowych (przypadek, liczbę, rodzaj) przekształca zdania w wypowiedzenia z imiesłowem przysłówkowym
	<p>II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach – II.2.5* 	<ul style="list-style-type: none"> uzupełnia frazeologizmy imiesłowami
	<p>II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega błąd językowy – II.3.3 	<ul style="list-style-type: none"> poprawia zdania z błędnie użytymi imiesłowami
	<p>II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja</p>	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne – II.4.2 zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły nie z różnymi częściami mowy – II.4.4 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje fragmenty ballady cytuje fragmenty tekstu określające funkcję przyrody w balladzie pisze poprawnie partykułę nie z imiesłowami przymiotnikowymi i imiesłowami przysłówkowymi
	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki</p>	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę – III.1.1 tworzy wypowiedź stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych – III.1.3 rozdziela argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji – III.1.2* zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie – III.1.7 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoją opinię na podany temat odwołuje się do sytuacji życiowych, uzasadniając swoje zdanie rozmawia o konsekwencjach niedotrzymania danego słowa dyskutuje na podany temat określa cel przemówienia i adresata przytacza fragmenty wskazujące na logikę wywodu przytacza najważniejsze argumenty wskazuje środki retoryczne i określa ich funkcję
	<p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie, opis przeżyć wewnętr- 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje opis obrazu redaguje plan wydarzeń przedstawionych w balladzie

	Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • nych – III.2.1* • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: przemówienie – III.2.1 • tworzy plan odtwórczy tekstu – III.2.3* • redaguje notatki – III.2.4* • tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji – III.2.6* 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnia notatkę na temat ballad Adama Mickiewicza • redaguje opowiadanie wg dyspozycji • uzupełnia tekst opisem przeżyć wewnętrznych bohatera, stosując mowę zależną • redaguje zakończenie historii przedstawionej w utworze, korzystając z podanego słownictwa • uzupełnia tabelę informacjami z tekstu dramatu • tworzy notatkę, korzystając z podanego słownictwa • przygotowuje przemówienie w roli bohatera
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego – IV.5* 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje przesłanie utworu, korzystając z informacji zawartych w słowniku języka polskiego
SPRAWDZANE WYMAGANIA		<ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie – III.2.1* • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: przemówienie – III.2.1 • rozróżnia mowę zależną i niezależną; przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie – II.1.6 • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach – I.1.2* • rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: ballada; wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów – I.1.2 • rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie – II.1.4 • zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły nie z różnymi częściami mowy – II.4.4 	
Konteksty, nawiązania, deformacje			
PODRĘCZNIK Kazimierz Wierzyński <i>Przykazania</i> , s. 286 Władysław Kopaliński <i>Okrągły stół</i> , s. 287 Terry Pratchett <i>Spór o podatki</i> , s. 288 Piotr Bednarczyk, Maciej Kur <i>Lil i Put. Plusk</i> (fragm.), s. 292	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> • określa elementy świata przedstawionego – I.1.1* • rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka, dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 • wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog – I.1.3 • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu – I.1.5* • zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje – I.1.5 • zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach – I.1.6 • opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność – I.1.7* • określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 • charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości, o których jest mowa w tekście • omawia rzeczywistość ukazaną w utworze, uwzględniając kontekst historyczny • określa funkcję parafrazy • określa stosunek osoby mówiącej do rzeczywistości przedstawionej w utworze • wskazuje związek między wydarzeniami historycznymi a legendą • omawia ironiczny charakter tekstu • identyfikuje uczestników sporu • określa istotę konfliktu • określa narratora – obserwatora opisu sytuacji • rozpoznaje elementy statyczne i dynamiczne w opisie sytuacji • określa wydarzenia główne i towarzyszące • wymienia elementy stanowiące scenerię (tło) sytuacji • nazywa swoje wrażenia po przeczytaniu komiksu • określa nastrój utworu • charakteryzuje bohaterów głównych, drugoplanowych i epizodycz-

<p>Aleksander Fredro <i>Zemsta</i> (fragm.), s. 300 (lektura obowiązkowa)</p> <p>Szkoła pisania. Opis sytuacji – Sydney R. Nolan <i>Proces</i>, 1947, s. 290</p> <p>Wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania, s. 302</p>		<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze – I.1.10* • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy – I.1.11* • określa tematykę i problematykę utworu – I.1.12* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. historyczny – I.1.10 • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst – I.1.14* • wyraża własny sąd o postaciach oraz określa wartości ważne dla bohatera – I.1.18* 	<p>nych wg dyspozycji</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zdarzenia budujące akcję utworu • wyjaśnia źródło komizmu • omawia związek tytułu z warstwą rysunkową komiksu • określa temat rozmowy bohaterów, ich stanowiska i motywacje • omawia postawy bohaterów • omawia budowę dramatu • przyporządkowuje gatunkom synkretycznym ich wyznaczniki • podaje przykłady utworów reprezentatywnych dla danego gatunków synkretycznych (ballada, satyra) • na osi czasu umieszcza nazwiska twórców i tytuły aktów normatywnych
	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie – I.2.2 • określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* • charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy – I.2.7* • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych – I.2.7 • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny) – I.2.12* • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze – I.1.17* 	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat tekstu • podaje przykłady innych tekstów o tej samej tematyce • analizuje zabiegi typowe dla sztuki komiksu • tworzy pracę na temat ograniczenia praw ludzi do decydowania o sobie i swoim życiu we współczesnym świecie w dowolnej formie graficznej • rozpoznaje dzieła sztuki po ich fragmencie, podaje autorów i tytuły dzieł • zna pojęcia: komizm, ballada, literatura faktu, powieść historyczna, homonim, alegoria, cytat, atrybut, rym, ironia, dramat, prozaizm, neologizm
	<p>II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w wypowiedziach części mowy i określa ich funkcję w tekście – II.1.1* • rozpoznaje imiesłowy – II.1.4 • poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie – II.1.4 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje opis sytuacji pod kątem języka: części mowy, formy gramatycznej wyrazów • układa wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania ze zdań pojedynczych • przekształca zdania w wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania • wykonuje wykresy wypowiedzeń z wypowiedzeniami z imiesłowowym równoważnikiem zdania • przekształca zdania złożone w wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania
	<p>II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega błąd językowy – II.2.3 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawia błędy w wypowiedzeniach z imiesłowowym równoważnikiem zdania

	i kultura języka		
	II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka – II.4.2* 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje zasady interpunkcji z wypowiedziami z imiesłowowym równoważnikiem zdania
	III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* rozdziela argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji – III.1.2* tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych – III.1.3 odróżnia przykład od argumentu – III.1.5 przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego – III.1.6 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg dyskusji między bohaterami: rozpoznaje argumenty i kontrargumenty; określa postawę bohaterów, omawia rezultat dyskusji redaguje kilkuzdaniową wypowiedź o ironicznym charakterze uczestniczy w dyskusji w formie obrad okrągłego stołu przytacza argumenty bohaterów zapisuje refleksje inspirowane aforyzmem
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis – III.2.1* tworzy spójne teksty w następujących formach gatunkowych: rozprawka – III.2.1 wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje – III.2.2 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca utwór, zmieniając jego wymowę redaguje opis sytuacji przedstawionej na obrazie wg dyspozycji redaguje opis sytuacji na podany temat redaguje rozprawkę na podany temat
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje – IV.3* rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji – IV.6* 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi informacje na temat obrad okrągłego stołu w Polsce w 1989 roku
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje – I.1.5 poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie – II.1.4 tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis – III.2.1* 		
SPRAWDZIAN Sprawdź siebie – Stanisław Lem <i>Czy Pan istnieje, Mr. Johns?</i> (fragm.), s. 305	<ul style="list-style-type: none"> omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* opowiada o wydarzeniach fabuły – I.1.7* charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* określa tematykę i problematykę utworu – I.1.12* wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio – I.2.2* znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych – I.2.7 rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie – II.1.4 		

	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie – II.1.6 • rozumie znaczenie homonimów – II.2.4 • rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny – II.2.6 • identyfikuje tekst jako komunikat – II.3.1* • rozumie, na czym polega etykieta językowa, i stosuje jej zasady – II.3.7* • zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły nie z różnymi częściami mowy – II.4.4 • tworzy spójne teksty w następujących formach gatunkowych: rozprawka – III.2.1 • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje – III.2.2
Nasz projekt – gazetka szkolna, s. 309	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł – I.2.5 • uczestniczy w projektach edukacyjnych oraz konkursach – IV.4

PRZESZŁOŚĆ DLA PRZYSZŁOŚCI

Patriotyzm i heroizm

<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Przeszłość dla przyszłości, s. 310</p> <p>Jan Paweł II <i>Pamięć i tożsamość</i> (fragm.), s. 311</p> <p>Cyprian Kamil Norwid <i>Moja piosnka (II)</i>, s. 313</p> <p>Jacek Malczewski <i>Polonia, personifikacja Polski Odrodzonej</i>, 1918</p> <p>Adam Mickiewicz <i>Stepy akermańskie</i>, s. 315</p> <p>Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordonia</i>,</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* • wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji – I.1.1* • rozróżnia gatunki liryki i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich – I.1.2 • zna i rozpoznaje w tekście literackim: zdrobnienie, zgrubienie, oraz określa ich funkcję – I.1.4* • opowiada o wydarzeniach fabuły i ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność – I.1.7* • określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 • charakteryzuje podmiot liryczny, narratora, bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi – I.1.9 • charakteryzuje podmiot liryczny i bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny – I.1.10 • określa tematykę i problematykę utworu – I.1.12* • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach – I.1.15* 	<ul style="list-style-type: none"> • określa problem przedstawiony we fragmencie tekstu • rozważa rolę dziedzictwa duchowego w życiu narodu • nazywa wartości moralne • charakteryzuje bohatera lirycznego • identyfikuje podmiot liryczny • odczytuje znaczenie neologizmów w kontekście biograficznym i historycznym • określa funkcję refrenu, rozstrzelonego dźwięku, znaków interpunkcyjnych, zdrobnienia • charakteryzuje podmiot liryczny • analizuje obrazy poetyckie wg dyspozycji • odczytuje kontekst biograficzny w utworze • opisuje świat przedstawiony w utworze wg dyspozycji • porządkuje punkty planu • charakteryzuje narratora • rozpoznaje refleksje narratora • odwołuje się do wiedzy historycznej w interpretacji refleksji narratora • ocenia postawę bohatera lirycznego • omawia kontekst historyczny • porządkuje przebieg zdarzeń • opowiada treść utworu • charakteryzuje bohatera lirycznego • charakteryzuje bohatera zbiorowego • omawia rolę kobiety w kulturze i społeczeństwie XIX w.
--	--	--	---

<p>s. 318 (lektura obowiązkowa)</p> <p>Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i>, s. 323</p> <p>Przecinek w wypowiedzeniu. Powtórzenie, s. 316</p>		<ul style="list-style-type: none"> wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach – I.1.18* 	
	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje dzieła sztuki (obraz) – I.2.3 określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* interpretuje dzieła sztuki (fotografia) – I.2.3 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje personifikację pojęcia przedstawioną na obrazie odczytuje temat dzieła omawia związek tematu z postulatem artysty opisuje nastrój fotografii odczytuje problem przedstawiony w utworze
	II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy wieloznaczne – II.2.4* rozdziela synonimy, rozumie ich funkcję w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach – II.2.8* 	<ul style="list-style-type: none"> układa zdania z wyrazem wieloznacznym w różnych znaczeniach notuje sformułowania synonimiczne do wyrazu ojczyzna
	II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: przecinka – II.4.2 	<ul style="list-style-type: none"> podaje zasady interpunkcyjne wypowiedzeń pojedynczych i złożonych uzupełnia zdania, stosując zasady interpunkcji podaje zasady wypowiedzeń z imiesłowami i imiesłowowym równoważnikiem zdania
	III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź – III.1.3* wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje zdanie, korzystając z podanego słownictwa rozmawia na podany temat wg dyspozycji dyskutuje o polskich wartościach (materialnych i duchowych) ważnych dla przyszłości tworzy kilkuzdaniową wypowiedź, stosując wypowiedzenia złożone redaguje kilkuzdaniową wypowiedź oceniającą postawę bohatera
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: opis, opis przeżyć wewnętrznych – III.2.1* wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym parafrazuje – III.2.2 wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz – III.2.2* 	<ul style="list-style-type: none"> notuje skojarzenia z pojęciem Polska tworzy parafrazę wiersza redaguje opis przeżyć wewnętrznych redaguje opis sytuacji, wprowadzając wyrazy oznaczające stosunki przestrzenne, czasowe, nazywające barwy i cechy
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje – IV.3* korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego – IV.5* rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy – IV.5 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi informacje biograficzne odczytuje wieloznaczne znaczenia wyrazu przygotowuje prezentację
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela gatunki liryki i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich – I.1.2 		

- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: przecinka – II.4.2

Figury domu

<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (fragm.), s. 326 (lektura obowiązkowa)</p> <p>Jan Kochanowski <i>Na zdrowie</i></p> <p>Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>, s. 331 (lektura obowiązkowa)</p> <p>Ryszard Kapuściński <i>Dom Tuaregów</i>, s. 343</p> <p>Edward Stachura <i>Ite missa Est</i> (pieśń na wyjście), s. 346</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* • rozpoznaje czytany utwór jako nowelę oraz wskazuje jego cechy gatunkowe – I.1.3* • rozpoznaje w tekście literackim: inwokację i określa jej funkcję – I.1.4 • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym punktu kulminacyjnego – I.1.5* • określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 • charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi – I.1.9 • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy – I.1.11* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny – I.1.10 • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach – I.1.18* 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala kolejność elementów kompozycyjnych utworu: apostrofy, wtrącenia, rozbudowanego porównania, opisu • charakteryzuje podmiot liryczny, cytując odpowiednie fragmenty tekstu • recytuje utwór, uwzględniając w głosowej interpretacji przerwę i średniówkę • rozpoznaje aluzję literacką w utworze i określa jej funkcję • charakteryzuje bohatera utworu • analizuje środki stylistyczne w opisie przeżyć wewnętrznych • odczytuje kontekst historyczny i historycznoliteracki w utworze • określa cechy noweli • rozpoznaje punkt kulminacyjny noweli • charakteryzuje bohatera zbiorowego • charakteryzuje podmiot liryczny • określa sytuację liryczną wg dyspozycji
<p>Lex Drewiński <i>Rasizm</i>, XX w.</p> <p>Marian Nowiński <i>Współlistnienie</i>, XX w.</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio – I.2.2* • określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3 • odnosi treści kultury do własnego doświadczenia – I.2.11* • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek) – I.2.12* 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w wypowiedziach bohaterów aluzję i/lub sugestię • odczytuje przesłanie utworu • omawia aktualność utworu • wykonuje plakat do fragmentu wiersza
<p>Kultura języka.</p>	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych – III.1.3 • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych – III.1.4 • przeprowadza wnioskowanie jako element wywodu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy kilkuzdaniową wypowiedź o charakterze argumentacyjnym • rozpoznaje sugestię i aluzję w wypowiedzi • dyskutuje o roli utworu w życiu narodu • uzasadnia swoje zdanie

Mówienie nie wprost. Sugestia i aluzja, s. 328		argumentacyjnego – III.1.6 <ul style="list-style-type: none"> rozdziela i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję – III.1.6* 	
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis przeżyć wewnętrznych, dialog, charakterystyka – III.2.1* wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz – III.2.2* redaguje notatki – III.2.4* 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje dialog z zastosowaniem sugestii lub aluzji redaguje charakterystykę postaci tworzy notatkę na podany temat
	IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w projektach edukacyjnych – IV.4 	<ul style="list-style-type: none"> opracowuje, przeprowadza, analizuje i prezentuje wyniki ankiety
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję – III.1.6* tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka – III.2.1* rozpoznaje w tekście literackim: inwokację, i określa jej funkcję – I.1.4 omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym punktu kulminacyjnego – I.1.5* 		
Konteksty, nawiązania, deformacje			
<p>PODRĘCZNIK</p> <p>Marcin Świetlicki <i>Nowe pogo</i>, s. 348</p> <p>Andrzej Pilipiuk <i>Samolot do dalekiego</i> (fragm.), s. 349 (lektura uzupełniająca)</p> <p>Sławomir Mrożek <i>Lew</i>, s. 354</p> <p>Jan Sztaudynger <i>Chorągiewka</i>, s. 356</p> <p>Tomasz Różycki</p>	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich	<ul style="list-style-type: none"> omawia elementy świata przedstawionego – I.1.1* rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka, dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju – I.1.1 rozpoznaje fikcję literacką; rozdziela elementy realistyczne i fantastyczne w utworach – I.1.2* zna i rozpoznaje w tekście literackim: przenośnię, powtórzenie oraz określa ich funkcje – I.1.4* omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu – I.1.5* określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji – I.1.7 charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi – I.1.9 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera zbiorowego prozy poetyckiej interpretuje metafory interpretuje tytuł utworu recytuje utwór charakteryzuje narratora – bohatera rozpoznaje elementy fikcji prawdopodobnej i fikcji fantastycznej przypisuje czytany utwór do odpowiedniego typu literatury określa czas i miejsce zdarzeń charakteryzuje zachowanie bohaterów w określonej sytuacji przypisuje rodzajom literackim ich gatunki: hymn, pieśń, tren, opowiadanie, powieść, nowela, przypowieść, komedia na osi czasu umieszcza nazwiska twórców podaje tytuł, autora, czas powstania utworu, tematykę lub znaczący cytat

<p><i>Dwanaście stacji. Poemat. Stacja pierwsza: spotkanie</i> (fragm.), s. 356</p> <p>Szkoła pisania. Streszczenie, s. 359</p>		<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach – I.1.15* 	
	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat i główną myśl tekstu – I.2.3* • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie – I.2.2 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wymowę dwu utworów • określa tematykę wiersza i problemy egzystencjalne • zna pojęcia: aluzja literacka, inwokacja, średniówka, sugestia, przerzutnia, proza poetycka, język ezopowy, refren, ballada, opowiadanie, powieść, nowela, punkt kulminacyjny
	II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie – II.1.6 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca fragmenty tekstu, eliminując partie dialogowe
	II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne – II.4.2 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu • porównuje utwory: osoba mówiąca, cechy utworów, funkcje środków stylistycznych
	III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje notatki – III.2.4* • tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera – III.2.6* • uczestniczy w rozmowie na zadany temat – III.1.1* • wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz – III.2.2* • tworzy plan odtworczy tekstu – III.2.3* • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje – III.2.2 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy dalszy ciąg opowiadania • tworzy notatkę porównawczą utworów • opisuje swoją miejscowość, jej zalety i wady • uczestniczy w debacie na temat swojej miejscowości • wyodrębnia wydarzenia • fragment tekstu przekształca w krótkie zdanie • streszcza tekst
SPRAWDZANE WYMAGANIA	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza – III.2.2 		
SPRAWDZIAN	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: ballada, i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów – I.1.2 • zna i rozpoznaje w tekście literackim: zdrobnienie, i określa ich funkcje – I.1.4* • zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje – I.1.5 • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach – I.1.9* • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi – I.1.9 • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach – I.1.15* • poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknienia, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu – II.4.2* • poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne – II.4.2 		